

Motion till riksdagen

1989/90:Jo55

av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)

med anledning av prop. 1989/90:141 Vissa ekonomiska styrmedel inom miljöpolitiken, m.m.

Inledning

Moderata samlingspartiet har länge krävt att ekonomiska styrmedel skall användas för att bemästra miljöproblemen. Enligt vår mening bör miljöavgifterna – eller bättre uttryckt utsläppsavgifterna – uppfylla följande kriterier:

- * Avgiften bör stå i proportion till utsläppens skadeverkningar.
- * Avgiftssystemet bör utformas på ett sådant sätt att det får ordentligt styrande effekter.
- * Avgiftssystemet måste få en rättvis utformning.
- * Avgiftssystemet måste – i den mån det är möjligt – inkludera alla som i någon betydande omfattning förorenar miljön.
- * Avgiftsuttagen bör inte riktas selektivt mot vissa näringsgrenar.
- * Avgifterna bör användas till miljöförbättrande åtgärder, exempelvis utveckling av ny miljövänlig teknik, kalkningsinsatser etc.

Regeringen föreslår utsläppsavgifter för kväveoxider vid energiproduktion. Av praktiska skäl har avgiftsuttaget begränsats till stora förbränningsanläggningar vars tillförda effekt uppgår till minst 10 MW. I anläggningar som saknar kontinuerlig mätning av kväveoxidutsläppen görs en schablonmässig uppskattning av utsläppen. I anläggningar med godkänd mätutrustning baseras avgiftsuttaget på faktiska utsläppsvärden. De medel som flyter in kommer sedan att återföras till de avgiftsskyldiga, genom en fördelning som baseras på varje anläggnings energiproduktion.

De svenska kväveutsläppen

De årliga utsläppen av kväveoxider uppgår till ca 300 000 ton. Förbränning av kol, olja, torv och andra bränslen leder till att en rad föroreningar bildas. Dessa kan påverka såväl hälsa som miljö. De sura föroreningar som bildas vid förbränning kan försura sjöar, mark, skog och grundvatten. Redan i dag kan påtagliga försurningsskador påvisas. De långsiktiga konsekvenserna är däremot svåra att överblicka. Ökad urlakning av metaller är bara ett exempel på försurningens konsekvenser.

Något som inte tillräckligt har framkommit i debatten är kväveoxidernas bidrag till växthuseffekten. Kväveoxiderna kan bl.a. bidra till bildning av

växthusgasen ozon. När katalytisk rening används för att minska kväveoxidutsläppen ökar i stället utsläppen av växthusgasen dikväveoxid (lustgas). Detta gäller även då den moderna SCR-tekniken används. Kunskapen om dessa komplicerade skeenden måste öka. Det är viktigt att dessa nytillkommande problem hamnar i blickfånget. Även kväveoxidernas bidrag till växthuseffekten måste enligt vår mening klarläggas ytterligare.

Vägfrafiken svarar för ca två tredjedelar av de totala kväveoxidutsläppen. Resterande kväveoxidutsläpp härrör huvudsakligen från förbränning för energiändamål. Eftersom regeringens förslag endast riktas mot stora förbränningsanläggningar berör förslaget endast 10 procent av de svenska kväveoxidutsläppen.

Det finns goda möjligheter att minska kväveoxidutsläppen från vägtrafiken. En god början har tagits genom beslutet om avgasrening, som kommer att kraftigt minska kväveutsläppen från personbilar. Med en fortsatt teknisk utveckling och successivt skärpta utsläppskrav bör vi år 2010 kunna räkna med minskningar på mellan 70 och 80 procent för kväveoxider och minst 80 procent för kolväten. Motsvarande utveckling är att förutse i Västeuropa. EG:s beslut om strängare avgasbestämmelser kommer på sikt också att minska kvävednedfallet i de svenska närområdena.

Regeringens aviserade kärnkraftsnedläggning innebär en övergång till fossileldade kraftverk. Kväveoxidutsläppen kommer att öka. Om kärnkraftsutvecklingen leder till att elvärme ersätts med småskalig förbränning kommer luftkvaliteten i tätorterna att avsevärt försämrats i förhållande till nuläget.

Om cirka hälften av kärnkraften ersätts med sådan förbränning kommer det att ge ungefär lika stora kväveoxidutsläpp som vägtrafiken beräknas ha år 2010.

I ett modernt fossileldat kraftverk får kväveoxidutsläppen uppgå till högst 175 ton kväveoxider per tillförd TWh energi. Om anläggningen endast producerar elkraft uppgår verkningsgraden till ungefär 50 procent, vilket innebär att kväveoxidutsläppen fördubblas per tillförd TWh. 1988 tillförde kärnkraften 70 TWh elkraft. *Om den svenska kärnkraften skulle ersättas med fossileldade kraftverk med bästa förbrännings- och reningsteknik skulle kväveoxidutsläppen öka med närmare 25 000 ton årligen.*

Vattenfall har ansökt om att bygga ett stort gaseldat kombikraftverk i Ringhals. Det kommer att producera ungefär lika mycket elkraft som ett mindre kärnkraftverk. Kombikraftverket beräknas släppa ut 2,2 miljoner ton koldioxid årligen. Om denna anläggning byggs kommer de svenska koldioxidutsläppen att öka med flera procent! Kväveoxidutsläppen från gaskraftverket beräknas till 1 100 – 1 300 ton per år. Även detta är ett betydande tillskott. Institutionen för kemisk miljövetenskap vid Chalmers tekniska högskola påpekar i en rapport att all vägtrafik i hela Halland och Göteborgs och Bohuslän måste förbjudas om kväveoxidutsläppen från gaskraftverket i Ringhals skall kompenseras.

Kärnkraftsnedläggningen kommer att få ytterst allvarliga miljökonsekvenser. Ansträngningarna för att få ned skadliga luftföroreningar riskerar därför att spolieras vid en nedläggning av de svenska kärnkraftverken. En av de mest effektiva luftvårdsåtgärderna är att behålla kärnkraften.

Kvävednedfallet över Sverige

Mot. 1989/90

Jo55

Det är värt att notera att större delen av kvävednedfallet över Sverige kommer från utländska källor. Endast drygt 10 procent av kvävednedfallet härrör från inhemska källor. För att förbättra den svenska miljön fordras därför kraftfulla internationella åtgärder.

På många håll i Sverige överskrider de kritiska belastningsgränserna, dvs nedfallet av kväveoxider överstiger den nivå som naturen tål. Enligt naturvårdsverkets nya aktionsplan måste kvävednedfallet i Götaland mer än halveras för att nedfallet skall komma ned till de nivåer som naturen tål.

Tabell I

	Kväve. kg/ha år
A. Kritisk belastning	5–15
B. Belastningsviktvärde	10
C. Aktuell belastning	
Sydvästra Götaland	20–25
Svealand	≈ 10
Norrlands inland	≈ 3

Källa: SNV

Regeringens förslag

Regeringens förslag kommer endast att beröra en mindre del av de svenska kväveoxidutsläppen. Kväveoxidavgift kommer endast att tas ut från 150 – 200 förbränningsanläggningar. Dessa större förbränningsanläggningar har oftast bättre prestanda än mindre anläggningar. Förbränningstekniken är ofta mer förfinad och reningstekniken mer utvecklad. För att uppnå en kraftig minskning av kväveoxidutsläppen måste även mindre anläggningar inkluderas.

Det finns, med den nu föreslagna metoden för avgiftsuttag, en uppenbar risk att nytillkommande anläggningar konstrueras på ett sådant sätt att de inte inkluderas i avgiftssystemet. Vi vill också peka på att anläggningar vars tillförda effekt i dag uppgår till drygt 10 TW kan köras på lägre effekt för att därigenom undgå avgiftsuttag.

På grund av tekniska och administrativa hinder är detta emellertid inte möjligt i nuläget. I framtiden kan man förvänta sig att kostnaderna för mätutrustningar kommer att sjunka. Så fort det med hänsyn till kostnaden för mätutrustningen är möjligt bör även mindre anläggningar omfattas av avgiftsuttaget.

Det är därför angeläget att kontinuerligt följa upp och utvärdera avgiftssystemets effekter. En redovisning bör inom två år lämnas till riksdagen. Då bör riksdagen kunna ta ställning till avgiftssystemets fortsatta utformning.

Hemställan

Mot. 1989/90
Jo55

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökning av antalet avgiftsskyldiga anläggningar,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontroll och utvärdering av miljöavgifter på utsläpp av kväveoxider.

Stockholm den 2 maj 1990

Sven Eric Lorentzon (m)

Jens Eriksson (m)

Ingvar Eriksson (m)

Carl G Nilsson (m)

Ivar Virgin (m)

Mona Saint Cyr (m)

Birgit Henriksson (m)

Hans Dau (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Anders G Högmark (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

